

Zernike College Montessori

Eindscorelijst

- Onvoldoende
 - Twijfelachtig
 + Voldoende
 ++ Goed

	--	-	+	++
1. Doelstellingen van de school				
1.1 De montessori-doelstellingen zijn helder. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'. De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo. De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs. De doelstellingen worden breed gedragen in de school. 				X
1.2 De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren. <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling. De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap. 				X
1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie. De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom. De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid. 				X
De montessori doelstellingen zijn voldoende ontwikkeld en uitgewerkt.				X
Norm voldoende: 1.1				
2. Pedagogisch klimaat				
2.1. De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers. De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel. 				X
2.2. De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school stelt de leerling boven het vak. Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag. De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs. De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten). De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen . 			X	

<p>2.3. De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat. • De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat. • De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding. • De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem. 			X	
<p>2.4 De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij'). • Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek. • Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden. • De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats. 				X
<p>Het pedagogisch klimaat voldoet aan montessori criteria</p> <p><i>Norm voldoende: 2.1, 2.2, 2.3</i></p>				
<p>3. Didactische uitvoering</p>				
<p>3.1 De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken. • De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren. • De school bevordert samenwerking tussen vakken. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod. 				X
<p>3.2 De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering). • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten. 			X	
<p>3.3 Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum. • Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden. • Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes. • De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten. 			X	

<p>3.4. Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbijbehorend hulpmateriaal. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd). • Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden). • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken. • Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert. • Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan. • Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie). 			X	
<p>3.5 De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen. • Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding. • Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners. 			X	
<p>3.6 De toetsing voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen. 			X	
<p>3.7 De rapportage voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen. • Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectieinstrument voor leerlingen. 			X	
<p>3.8 De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren. • Leerlingen voeren reflectiegesprekken. 			X	
<p>De didactische uitvoering voldoet aan montessori criteria</p> <p>Norm voldoende: 3.3, 3.4, 3.5, 3.7, 3.8</p>				
<p>4. Opbrengsten</p>				
<p>4.1 De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bewaakt en documenteert de leerresultaten. • De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom. 				X

4.2 De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden. 				
De opbrengsten worden verantwoord.			X	
Norm voldoende 4.2				
5. Organisatie				
5.1 Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied. Leerlingen hebben invloed in de organisatie. Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad. 				
5.2 Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie. Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad. 				
5.3 Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school. <i>Indicatoren:</i>				X
<ul style="list-style-type: none"> Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel. Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers. De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers. 				
De organisatie voldoet aan montessori criteria			X	
Norm voldoende: 5.1, 5.2, 5.3				
6. Deskundigheid				
6.1 De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten <i>Indicatoren:</i>				X
<ul style="list-style-type: none"> De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt. Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent. 				
6.2 Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd. Voor nieuwe scholen: alle docenten hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.				

<p>6.3 De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams. • De school stelt in functionerings- en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde. 				X
<p>Het docententeam is montessori deskundig.</p> <p>Norm voldoende: 6.2, 6.3</p>				

Eindbeoordeling	
Verlengen erkenning	Alle standaarden voldoende

Visitatie uitgevoerd op 4 en 5 februari 2013

Visitatiecommissie:

Benno Elsen (voorzitter)

Bas Moll (basisonderwijs)

San Helfferich (Montessori Lyceum Flevoland)

Jan Wouter Koning (Montessori Lyceum Rotterdam)

Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)

Rapportage

Inleiding

Bij de visitatie van het Zernike College Montessori ging het om verlenging van de erkenning als montessorischool. Nieuw was dat in deze visitatie ook de montessori bovenbouw meegenomen kon worden.

Deze visitatie om verlenging van de erkenning was wezenlijk anders dan de vorige visitatie in 2008. Om deze reden zal in het verslag van deze visitatie niet verwezen worden naar het vorige rapport; het gaat in dit rapport immers om de argumentatie voor de beoordeling van de school bij de actuele visitatie.

De oordelen van de commissie betreffen de gehele school. Wel worden in onderstaand verslag hier en daar specifieke opmerkingen over onder- of bovenbouw gemaakt.

De visitatiecommissie vond de zelfevaluatie een goed bruikbaar stuk. Het stuk gaf een goed beeld van een ambitieuze school en maakte nieuwsgierig naar de praktijk. Wel vond de commissie de eerste drie hoofdstukken aanmerkelijk beter dan de erop volgende drie. In de laatste drie hoofdstukken waren delen niet ingevuld dan wel erg summier beschreven.

Voor wat betreft het lesbezoek tijdens deze visitatie het volgende. De visitatiecommissie observeerde 21 lesdelen (waarvan 19 werkplaatsuren) in de onderbouw in alle leerjaren en bij bijna alle vakken. In de bovenbouw bezocht de commissie 13 delen van klasselessen en 6 begeleidingslessen.

De bevindingen uit het lesbezoek worden in dit verslag verwerkt in de standaarden waar zij bij horen.

1. Doelstellingen van de school

1.1

De montessori-doelstellingen zijn helder.

Indicatoren:

- De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'.
- De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo.
- De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De doelstellingen worden breed gedragen in de school.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De doelstellingen zijn helder en schooleigen geformuleerd: passend binnen de kaders van de NMV, maar met een eigen stempel. Docenten kennen en onderschrijven deze doelstellingen.

1.2

De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren.

Indicatoren:

- De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling.
- De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Er wordt in allerlei gremia veel over onderwijs gesproken, ook over de doelstellingen en de toekomstige ontwikkeling van de school. De schoolleiding wil een motiverende en enthousiasmerende rol spelen, maar beseft dat zij ook een controlerende taak heeft. Deze wil zij invullen door veel met docenten in gesprek te gaan. Al met al leeft de schoolontwikkeling volop naar het oordeel van de commissie.

1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert.

Indicatoren:

- De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie.

- De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom.
- De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De stormachtige ontwikkeling van het leerlingenaantal heeft ertoe geleid dat er in de onderbouw een jong en relatief onervaren team staat. Daarnaast stelt de opbouw van de bovenbouw zowel onderwijsinhoudelijk als praktisch allerlei eisen. De commissie is van oordeel dat de school een goed overzicht heeft van kansen en bedreigingen voor de schoolontwikkeling.

2. Pedagogisch klimaat

2.1.

De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid.

Indicatoren:

- De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers.
- De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Leerlingen en ouders ervaren de school als een warm bad wat betreft sfeer, toegankelijkheid en onderling respect. Docenten en afdelingsleiders zijn aanspreekbaar voor leerlingen en ouders.

Bij het lesbezoek vond de visitatiecommissie de sfeer eveneens prettig en gelijkwaardig.

2.2.

De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen.

Indicatoren:

- De school stelt de leerling boven het vak.
- Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag.
- De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten).
- De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen.

De school voldoet aan deze standaard.

De school stelt de ontwikkeling van leerlingen centraal, biedt veel veiligheid en zorgt goed voor de leerlingen. Zo worden leerlingen uiteindelijk beoordeeld op hun ontwikkelingsmogelijkheden ondanks de cijfers op het rapport (zie over rapportage verder 3.7). Ouders vinden dat de school leerlingen stimuleert om zelf oplossingen te zoeken.

Het determinatieproces is verbeterd vanwege achterblijvend rendement. Dit is niet uitsluitend een verscherping, de commissie hoorde ook een mooi voorbeeld van opstroom gekoppeld aan inhoudelijke begeleiding.

De school stuurt op verschillende vormen van samenwerken en besteedt aandacht aan het leren samenwerken (zie 3.5).

Bij het lesbezoek zag de visitatiecommissie dat docenten leerlingen vooral positieve feedback gaven.

2.3.

De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat.
- De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat.
- De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding.

- De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem.

De school voldoet aan deze standaard.

De zelfstandigheid van de leerling staat voorop, zowel in de structuur van de begeleiding (afnemend in de bovenbouw) als in de uitvoering (oplossingen bij leerlingen leggen). Daarbij is de mentor de spil in het begeleidingssysteem.

In de onderbouw is het mentoraat gestructureerd in een inhoudelijk programma en met regelmatig contact van de mentor met leerlingen, zowel in afgesproken gesprekken als in 'kleine ontmoetingen'.

In de bovenbouw ligt het initiatief voor gesprekken met de mentor veel meer bij de leerlingen. Dat bergt een zeker risico in zich, hetgeen nog versterkt wordt doordat leerlingen daar vaker van mentor wisselen.

Er zijn handvatten voor mentoren en ook zien de teamleiders toe op de invulling van het mentoraat. Toch constateren leerlingen en ouders soms aanzienlijke verschillen in de invulling van het mentoraat, zowel in onder- als in de bovenbouw. De commissie hoorde een aantal voorbeelden van gebrekkige communicatie in school tussen mentoren onderling en tussen school en ouders.

Concluderend vindt de commissie de leerlingbegeleiding over het algemeen goed verzorgd, maar wel met een paar aandachtspunten voor de school.

2.4

De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.

Indicatoren:

- Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij').
- Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek.
- Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden.
- De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De school heeft deze standaard traditioneel stevig verankerd. Zo blijft de maatschappelijke stage recht overeind in de onderbouw. De ateliers in de onderbouw vormen een goede mogelijkheid om verbindingen naar buiten te leggen en hebben een vervolg gekregen in het studium generale in de bovenbouw.

Uit interne evaluaties blijkt overigens dat zowel de ateliers als het studium generale nog voor verbetering vatbaar zijn.

3. Didactische uitvoering

3.1

De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken.
- De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren.
- De school bevordert samenwerking tussen vakken.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod.

De school voldoet ruimschoots aan de standaard.

De leergebieden en werkplaats/atelier in de onderbouw en vaklessen/begeleidingslessen en studium generale in de bovenbouw vormen een stevige basis voor het aanbieden van leerstof volgens montessori uitgangspunten.

In de onderbouw heeft dat al meer structuur en uitwerking gekregen dan in de bovenbouw. De samenhang in leerstof van verschillende vakken wordt daar heel behoorlijk en op een voor

leerlingen herkenbare manier neergezet. Naar aanleiding van evaluaties, ook door leerlingen, worden de ateliers aangepast.

In de bovenbouw zijn vaklessen en begeleidingslessen en het studium generale eveneens geëvalueerd. Voor leerlingen is de meerwaarde van de begeleidingslessen niet evident en het verschil met keuzewerktijd niet altijd duidelijk ('Het enige verschil is dat je in keuzewerktijd ook aan een ander vak mag werken').

De ambitie dat alle vakken aparte opdrachten aanbieden in de begeleidingsuren is niet gerealiseerd, zo constateerde de commissie na het inzien van een aantal leerwijzers en het bevragen van het leerlingenpanel.

Begeleidingslessen homogeen maken is niet organiseerbaar, aldus de schoolleiding. De schoolleiding ziet wel dat de klasselessen in de bovenbouw vaak heel klassiek zijn opgezet en dat er daarnaast dus behoefte bestaat aan een andersoortige invulling. Het is echter lastig om die invulling vorm te geven in heterogene begeleidingslessen.

Het studium generale richt zich op de persoonlijk ontwikkeling van leerlingen in de leeftijdsfase van de bovenbouw. Het beoogt leerlingen enig inzicht te geven in hun positie in het leven na school en gaat in losse modules in op onderwerpen als Europa en geluk. Het leerlingenpanel toonde zich nog weinig enthousiast over de aanpak.

De visitatiecommissie vindt de aanpak van de school conceptueel heel sterk met een goede lijn van onder- naar bovenbouw. Het is duidelijk dat de ambities inhoudelijk nog niet geheel verwezenlijkt zijn, maar de school is zichtbaar druk doende om aan de hand van evaluaties en analyses de uitvoering te verbeteren.

3.2

De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten

Indicatoren:

- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering).
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

De school heeft op grond van montessori uitgangspunten keuzes gemaakt voor de dagindeling (met uren van 60 minuten) en de verdeling van uren in verschillende soorten lessen (zie voor een inhoudelijke bespreking 3.1).

3.3

Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum.
- Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden.
- Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes.
- De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

De grote hoeveelheid uren voor de kunstvakken en de rol die zij als verwerking van opdrachten krijgen in de ateliers, zorgen ervoor dat de combinatie hoofd, hart en handen in de onderbouw veel aandacht krijgt. De visitatiecommissie zag bij het lesbezoek verschillende mooie voorbeelden, zoals een krant maken, een muziekstuk componeren en een strip maken. In de bovenbouw zag de commissie weinig voorbeelden.

De commissie zag en hoorde een klein aantal voorbeelden van materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes. Hier is nog geen sprake van een planmatige aanpak, maar hoogstens van een aantal initiatieven.

3.4.

Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).
- Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.
- Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.
- Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.
- Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

De school voldoet aan deze standaard.

Omdat de standaard uit veel indicatoren bestaat en de argumentatie voor het oordeel van de commissie voor een belangrijk deel berust op observaties bij het lesbezoek worden de indicatoren afzonderlijk besproken.

Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.

De school heeft ervoor gekozen om werkwijzers en leerwijzers niet uitsluitend als spoorboekje aan te bieden, maar aandacht te besteden aan het leren leren door de rubriek met 'kennen en kunnen'. In de bovenbouw is dit echter niet door alle vakken opgepakt. Dat vermindert de mogelijkheid om de leerwijzer te gebruiken zoals hij bedoeld was.

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.

De drie indicatoren over keuzes maken worden hier samen besproken. De visitatiecommissie vond dat de keuzes die leerlingen kunnen maken tamelijk beperkt zijn. Dat is een bewuste keuze van de school. De schoolleiding gaf aan dat een teveel aan keuzes ineffectief kan zijn en dat het er vooral om gaat dat leerlingen actief zijn.

Voor de commissie is nog wel de vraag of de beperkte keuzevrijheid de sturing niet al te zeer bij docenten legt.

Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.

Bij het lesbezoek zag de commissie in de onderbouw zelfstandig werken, frontale instructie en frontaal interactieve lessen als dominante onderwijsvorm; in de bovenbouw waren dit frontale instructie en frontaal interactief.

Zowel in onder- als in bovenbouw was de inbreng van de leerlingen bij het frontale deel tamelijk verdeeld tussen open en gesloten, in de bovenbouw zelfs meer gesloten dan open – een opvallende observatie.

In de werkplaats lag de regie bij de docent. De structuur van de lessen was duidelijk voor leerlingen en bood weinig ruimte voor eigen keuzes. De werksfeer was betrokken. Begin en einde van de les waren soms rommelig, maar een aantal keren juist heel zorgvuldig met terugkoppeling en reflectie.

In de bovenbouw lag de regie nog sterker bij de docent en waren lessen eenvormiger. Er was een behoorlijke betrokkenheid van de leerlingen. De lessen hadden een duidelijke structuur, vaak ook op het bord aangegeven. De uitvoering van de lessen was regelmatig nogal rafelig in de regie.

In de begeleidingslessen zag de commissie grote verschillen tussen docenten: van afwachtend of gericht op een enkele leerling tot voorbeelden van actieve docenten die het totale proces bewaakten.

Waar de regie zo sterk bij docenten ligt, is het voor de commissie wel de vraag of de leerlingen voldoende worden uitgedaagd om zelf verantwoordelijk te worden. De commissie vond de leerlingen ietwat braaf, volgzzaam.

Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.

De commissie zag in de werkplaats lessen met vrij veel werkvormen. Dat was minder het geval in de bovenbouw. Wel bestond in onder- en bovenbouw de instructie vaak uit een eigen verhaal van de docent in plaats van uitleg bij de methode.

Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

Zowel in de ateliers als in de werkplaats maken docenten ruim gebruik van eigen materiaal. In de ateliers is dat productief materiaal: leerlingen moeten iets creëren.

Ook in de bovenbouw zag de commissie tamelijk veel eigen materiaal.

In het gebruikte materiaal zaten weinig differentiatiemogelijkheden. In de dakpanklassen in de onderbouw werd standaard gewerkt op het hoogste niveau.

Verwerkingsmogelijkheden die tegemoet komen aan verschillende leerstijlen zijn nog nauwelijks gerealiseerd – de commissie hoorde een enkel voorbeeld in het gesprek met het docentenpanel.

Conclusie 3.4:

De commissie zag relatief veel sterk docentgestuurde didactiek. Leerlingen kunnen wel het een en ander kiezen, maar de keuzes zijn heel gestructureerd en behoorlijk begrensd. Hierdoor krijgen leerlingen minder ruimte om eigenaar te worden van hun leerproces.

De school heeft weloverwogen voor deze opzet gekozen, maar de commissie is er niet van overtuigd dat deze opzet ook leidt tot meer actieve leerlingen.

3.5

De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.

Indicatoren:

- De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen.
- Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding.
- Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners.

De school voldoet aan de standaard.

De commissie zag met name in de onderbouw verschillende voorbeelden van sociaal leren, zowel in de werkplaats als in de ateliers. In de bovenbouw zag de commissie enkele aanzetten tot groepsopdrachten. Leerlingen uit de bovenbouw konden daarvan wel enige voorbeelden geven.

Onderbouwleerlingen vertelden heel regelmatig samen te moeten werken en hierin ook begeleid te worden.

Spontaan samenwerken komt zowel in onder- en bovenbouw voor. De kansen die de heterogeniteit van de begeleidingslessen biedt tot onderlinge hulp, zijn nog niet verwezenlijkt.

3.6

De toetsing voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkennen van toetsen.

De school voldoet aan deze standaard.

Hoewel in de doelstellingen niet expliciet geformuleerd, worden toetsen bewust als reflectieinstrument ingezet. Leerlingen leren van de manier waarop er met toetsen wordt omgegaan.

3.7

De rapportage voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen.
- Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectie-instrument voor leerlingen.

De school voldoet aan deze standaard.

Alle betrokkenen toonden zich tevreden over de brede rapportage in de onderbouw. Ook de wijze waarop het rapport met leerlingen en ouders wordt besproken voldoet.

De bovenbouw rapportage bestaat alleen uit cijfers. De school vindt dat zelf onbevredigend en is op zoek naar een vorm die past bij de leeftijdsgroep. De voorlopige invulling is een vorm van zelfrapportage door de leerlingen: zelf de afgelopen periode evalueren en dat vervolgens met de mentor bespreken. Leerlingen geven echter aan dat het vervolg soms ontbreekt: ze leveren hun zelfrapportage in en horen er daarna niets meer van.

Al met al concludeert de visitatiecommissie dat er voor wat betreft de rapportage in de bovenbouw nog wel een slag te maken valt.

3.8

De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.

Indicatoren:

- Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren.
- Leerlingen voeren reflectiegesprekken.

De school voldoet aan de standaard.

Uit documenten en gesprekken heeft de commissie het beeld gekregen dat er in de school voldoende aandacht is voor het leren reflecteren. Dat begint in de onderbouw en wordt vervolgd in de bovenbouw. Leerlingen gaven voorbeelden hoe het invullen en bespreken van het toetsanalyseformulier hen geholpen had bij het verbeteren van inzicht in de eigen werkwijze. Ouders hebben de stellige indruk dat hun kinderen op school leren reflecteren. De gesprekken over rapporten zijn eveneens een moment van reflectie.

4. Opbrengsten

4.1

De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.

Indicatoren:

- De school bewaakt en documenteert de leerresultaten.
- De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De school is zich goed bewust van de leerresultaten en van de cijfers wat betreft instroom, doorstroom en uitstroom.

Hoog op de agenda staat thans de aansluiting tussen onder- en bovenbouw. De verwachting dat een eigen bovenbouw zou leiden tot een betere aansluiting is niet bewaarheid. Na analyse heeft dit geleid tot bijstellingen in het derde en vierde leerjaar.

Voorts heeft een drietal docenten deelgenomen aan een APS scholing over opbrengstgericht werken. Men probeert de hierin opgedane inzichten nu te verbreden onder docenten.

Ouders kijken wel naar het rendement van de school, maar richten zich toch vooral op de brede ontwikkelingsdoelen van hun kinderen. (zie 4.2)

4.2

De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.

Indicatoren:

- De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.
- De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden.

De school voldoet aan deze standaard.

De school heeft wel een beeld over de brede ontwikkelingsdoelen voor leerlingen en tracht deze in te passen in het onderwijs. Voorbeelden zijn de zelfstandigheidsontwikkeling, het samenwerken en de maatschappelijke betrokkenheid.
De school onderzoekt nog niet planmatig of deze en andere doelen ook gehaald worden.

5. Organisatie

5.1

Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied.
- Leerlingen hebben invloed in de organisatie.
- Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad.

De school voldoet aan deze standaard.

In formele zin is de invloed van leerlingen geregeld via een leerlingenparlement in de onderbouw en een leerlingenraad in de bovenbouw.

In beide overlegorganen komen relevante zaken aan de orde zoals het verlengen van de toetsweek, de rapportage in jaar drie en de verbouwingsplannen. Leerlingen komen ook zelf met initiatieven.

Beide overlegorganen leven niet sterk onder leerlingen. Leerlingen die deelnemen aan deze organen vonden dat er naar ze geluisterd wordt en dat ze iets kunnen bereiken met hun inbreng. Andere leerlingen delen dat gevoel en weten zelf welke wegen ze moeten bewandelen om hun geluid te laten horen.

Leerlingen in de onderbouw nemen deel aan sollicitatiecommissies voor docenten en praten daarin volwaardig mee.

De school peilt regelmatig via vragenlijsten de mening van de leerlingen: over de docenten, maar ook over onderwijsinhoudelijke zaken, zoals de ateliers en de begeleidingslessen.

5.2

Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie.
- Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad.

De school voldoet aan deze standaard.

Ouders zijn vertegenwoordigd in de OR en MR. Ouders vinden hun invloed voldoende. Een voorbeeld van hun inbreng is het mede initiëren van het cijferrapport in de derde klas.

5.3

Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school.

Indicatoren:

- Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel.
- Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling
- De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers.
- De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

In verschillende verbanden werken medewerkers met elkaar aan de schoolontwikkeling: jaarteam, subteam, secties. Er is een onderwijsadviescommissie. Een enkele keer komt men plenair bijeen, zoals over de aansluiting tussen de derde en vierde klas.

In de teams zetten de teamleiders veel onderwijs gerelateerde onderwerpen op de agenda.

Docenten kunnen zelf ook onderwerpen aandragen voor de bijeenkomsten.
Docenten gaven het beeld dat er zowel binnen als buiten deze verbanden veel met elkaar wordt gesproken over onderwijs en dat zij zich gehoord voelen.

6. Deskundigheid

6.1

De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten

Indicatoren:

- De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt.
- Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent.

De school voldoet ruimschoots aan de standaard.

Nieuwe docenten worden goed begeleid door de coaches en vanuit secties. De begeleiding duurt langer dan een jaar en de school stimuleert de externe montessorischoling van nieuwe docenten bij de Montessori Academie (voorheen CVMO). In de bovenbouw is nu geen specifieke montessoribegeleiding; dat is een aandachtspunt.

6.2

Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.

Op dit moment zijn er nog geen door de NMV erkende cursussen voor docenten en directie. Scholen kunnen derhalve nog niet voldoen aan deze standaard. Het beleid van de school (zie 6.1) past overigens goed bij de standaard.

6.3

De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.

Indicatoren:

- De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams.
- De school stelt in functionerings en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Niet alleen staan de inrichting en uitvoering van het onderwijs regelmatig op de agenda bij verschillende overlegorganen, ook worden docenten gestimuleerd zelf scholingsactiviteiten te ondernemen. Docenten vertelden dat hiervan een stimulans uitgaat en dat zij onderling uitwisselen hoe zij het geleerde in de praktijk kunnen brengen.

De school heeft verder het initiatief genomen om deel te nemen aan een SLOA onderzoeksproject en dit te richten op montessori didactiek. Ook hiervan kan een positieve werking uitgaan voor de professionele ontwikkeling van docenten en teams.

Tot slot

De visitatiecommissie concludeert dat het Zernike College Montessori voldoet aan de voorwaarden voor het verlengen van de erkenning als school voor voortgezet montessori-onderwijs. De visitatiecommissie geeft de school het volgende mee als meest belangrijke aandachtspunten.

Een eerste aandachtspunt is om het mentoraat in de bovenbouw nog eens onder de loep te nemen. Dit kan steviger neergezet worden, ook binnen de nu vastgestelde kaders. De begeleidingslessen in de bovenbouw zijn voor verbetering vatbaar. Dat vonden leerlingen,

maar het lesbezoek van de visitatiecommissie bevestigde dat beeld. Het is nog zoeken naar een geslaagde invulling. Inhoudelijke verbeteringen van de opdrachten en een meer eenduidige begeleiding zijn gewenst.

Een volgende aandachtspunt betreft het leren als eigen activiteit en de keuzevrijheid van leerlingen. De school heeft hierin een aantal bewuste keuzes gemaakt, maar naar het oordeel van de commissie zou dit punt hoog op de agenda moeten blijven staan: er lijkt enige spanning te bestaan tussen de uitwerking op school en montessori uitgangspunten.

Ten slotte is de specifieke montessori deskundigheid van nieuwe docenten in de bovenbouw nog een aandachtspunt. Begrijpelijk zijn nieuwe docenten in de bovenbouw nu onderdeel van een locatiebreed programma – mogelijk kan er op het punt van montessori deskundigheid nog meer worden afgestemd met de onderbouw.

De visitatiecommissie wenst de school veel succes bij de verdere ontwikkeling en dankt de school voor de ontvangst en met name de deelnemers aan de panelgesprekken voor hun openheid.

Visitatie uitgevoerd op 4 en 5 februari 2013

Visitatiecommissie:

Benno Elsen (voorzitter)

Bas Moll (basisonderwijs)

San Helfferich (Montessori Lyceum Flevoland)

Jan Wouter Koning (Montessori Lyceum Rotterdam)

Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)